

Nous avenços en el projecte de recerca sobre la presència de tropes romanes a l'Alt Camp i la Conca de Barberà

Nous descobriments en un projecte arqueològic de l'ICAC sobre la petjada militar dels exèrcits cartaginès i romà a la Catalunya interior.

Tarragona Digital, «Tropes romanes a l'Alt Camp i la Conca de Barberà: a la recerca dels episodis bèl·lics de fa més de 2.000 anys».

Un projecte dirigit per l'investigador de l'ICAC **Jordi López**, en col·laboració amb l'investigador de la UB Jaume Noguera, estudia **el moviment de les tropes romanes per l'interior de Catalunya amb sorprenents descobriments**.

El moviment de tropes romanes no deixava al seu pas cap construcció estable ni restes fàcils de trobar, per tant el repte que presenta aquest projecte és encara més engrescador. «**És una arqueologia innovadora, aquí s'hi treballa des de fa una dècada, com a molt**», explica Jordi López.

S'han trobat bales de fona,
puntes de fletxa i monedes de
l'època d'Anníbal o de Juli Cèsar

Totes les troballes que s'han anat fent, constaten que l'àrea de Tarragona va ser escenari de **guerres civils fa més de 2.000 anys i que les tropes de l'època es van moure per indrets que ni imaginariem**. Les fonts clàssiques ja ens parlen del pas d'Anníbal fins a Itàlia passant per l'actual Catalunya l'any 218 aC o de batalles de la guerra civil entre Cèsar i Pompeu al segle I aC, que també es van desenvolupar al nostre territori, on s'han detectat llocs estratègics de guaita o de control de pas, com és el cas de La Riba o Cabra del Camp.

Els treballs de prospecció s'estan duent a terme a la zona de Tarragona i Muntanyes de

Prades, però el radi d'actuació del projecte arriba fins a l'Ebre i la zona de Lleida.

Punta de fletxa de bronze trobada a Santes Creus (@
ICAC)

Una moneda difícil de trobar i una important ciutat ibèrica arrasada

Una de les troballes més destacades és una moneda cartaginesa a la zona de l'actual Valls, una important ciutat ibèrica destruïda pels romans.

Moneda cartaginesa trobada a Valls (@ ICAC)

«Teníem notícia que als voltants de Valls s'havien localitzat monedes cartagineses; són molt estranyes de trobar aquí perquè Catalunya no va estar en quasi cap moment en poder dels cartaginesos i tampoc s'hi van establir del tot, només hi van tenir tropes uns mesos», explica López.

Part d'aquestes insòlites monedes ens dibuixen el rastre que va deixar **l'exèrcit d'Anníbal quan es dirigia a Itàlia i passà per les terres de la Catalunya interior.**

Una part d'aquest exèrcit es va quedar aquí per assegurar el territori. Amb l'entrada dels romans a la península es va lliurar l'anomenada batalla de Cissa entre els dos exèrcits. Segons López, **«les fonts clàssiques diuen que els cartaginesos havien establert el seu campament al costat d'una petita ciutat que es deia Cissa i que els romans van destruir després de guanyar la batalla».**

Tenim la hipòtesi que Cissa, on es va lliurar la batalla entre els exèrcits cartaginès i romà, podria ser l'actual Valls

Justament al costat de Valls s'han trobat monedes d'aquesta època. **«Pensem que allà es trobava el campament cartaginès i tenim la hipòtesi que Cissa podria ser l'actual Valls»**. De fet, a Valls hi ha les restes d'un poblat ibèric destruït amb unes característiques que coincideixen amb aquest episodi bèl·lic.

De cara a l'estudi arqueològic, és una zona amb molt d'interès perquè està molt ben conservada. Com que es va destruir i incendiar violentament, encara conté tot el que hi havia a l'interior de les cases, una petita Pompeia. A més, «sabem que al costat del poblat hi ha un fossat immens, la qual cosa indica la importància d'aquest poblat ibèric», explicà Jordi López.

Les bales de fona, una arma letal que es deixa d'utilitzar al segle I dC

«Hem estudiat un conjunt de bales de fona trobat a Picamoixons», comenta l'investigador. La fona era una arma consistent en una tira curta d'una matèria flexible, especialment cuir, on es posava el projectil, unida en els seus extrems a dues trenes d'espart, de cànem, etc. i que permetia llençar bales a grans distàncies. Es va deixar d'utilitzar al segle I dC perquè era més fàcil entrenar els soldats amb l'arc i la fletxa que no pas amb la fona.

El conjunt de bales inscrites que s'ha recopilat, un dels més importants del món romà

El més interessant de la troballa és que les bales, fetes de plom, de vegades tenen marques de la legió. En concret, **les bales trobades a Picamoixons presenten les lletres 'SCAE', les primeres lletres de Scaevola**, un militar que va lluitar al costat de Cèsar durant les seves batalles contra Pompeu.

Bales de fona amb la marca SCAE procedents de Picamoixons (@ ICAC)

La descoberta constitueix un dels conjunt més importants de bales inscrites del món romà, amb un total de 82 peces i juntament amb monedes de l'època de Juli Cèsar. «Les monedes ajuden molt per afinar l'època, ja que es coneixen molt bé i sovint es pot precisar l'any exacte de cadascuna».

Tot i això, Jordi López aclareix que «no és necessàriament indicatiu d'una batalla, potser només era un punt de guaita i se les van descuidar aquí, ja que es van trobar en un sol punt i no escampades com haurien quedat en cas d'un episodi violent». A l'Espluga de Francolí també han aparegut bales amb el nom 'SCAE', un fet gens estrany, ja que «just per allà passava la via romana que va de Tarragona a Lleida». Baixant de Prades, apareixen

noves bales, aquestes amb el número XII, marca de la legió que en aquell moment lluitava amb Cèsar.

El projecte de recerca «**Testimonis arqueològics de la segona Guerra Púnica al Camp de Tarragona**» és un projecte que compta amb el finançament de l'ICAC, la **Fundació Privada Mútua Catalana** i el **Departament de Cultura** de la Generalitat de Catalunya; i també del **Museu de la Vida Rural**.